

ra natura, non posset per infinitum tempus pati aliquam alterationem ab intrinseco, quia eadem est ratio de alteratione unius partis in aliam, vel caloris naturalis in humores aut nutrimentum, quæ est quorumcunque aliorum agentium, vel patientium, et ideo talis homo non indigeret cibis per infinitum tempus, et pro eodem non solum non moretur, sed neque mori posset.

17. Dices: hæc omnia sunt præternaturalia rebus corruptibilibus, et agentibus ac patientibus contrariis; jam ergo non relinquuntur hujusmodi res suæ naturæ, ut supponebatur. Respondetur, his et similibus argumentis et illationibus declarari saltem a posteriori, creationem æternam non esse consentaneam naturis harum rerum, quia unaquæque res natura sua postulat existere, atque etiam fieri in ea mensura, et in eo statu, in quo possit actiones suas exercere modo naturæ suæ accommodato. Res autem corruptibiles in æternitate factæ pro ipsa æternitate nihil accommodatum sibi agere possent. Unde neque etiam postea ex se possent inchoare actionem et passionem; nam illud tempus imaginarium infinitum, pro quo necessario durarent in dispositione, in qua creatæ essent, non haberet certum terminum a parte post, sed ante quodlibet instans signatum posset finire, et ita etiam ante quodlibet instans posset actio creaturæ inchoari; ergo non possent ex se inchoare actionem determinando instans, pro quo esset inchoanda, sed hoc ad Deum pertineret, quod etiam præternaturale est. Nihilominus tamen supposita creatione æterna, dicimus hæc omnia naturali necessitate sequi, et ex illa suppositione æternæ creationis dicimus, quod licet in reliquis relinquuntur hujusmodi res suis naturis, infinito tempore durabunt.

18. *Incorruptibiles substantiæ non omnino connaturaliter existerent ab æterno creatæ.* — Addo vero ulterius hanc improprietatem, sive (ut sic dicam) præternaturalitatem, licet non omnino æqualem, pene eandem reperiri in creatione æterna rerum incorruptibilium, quia necessarium est rem quamcunque ab æterno creatam omnino immutatam manere per infinitum tempus, tam in substantia, quam in accidentibus omnibus cum quibus creata est, quia omnia illa sunt æterna, ideoque ex ea parte infinita in duratione, secundum totam realitatem, vel modum realem, in quo ab æterno creata sunt; ergo necesse est ut pro infinita duratione immutata maneat.

Omnis autem creatura, quantumvis incorruptibilis, mutabilis est secundum locum, aut alias operationes, et ideo etiam illi præternaturale est in eo statu fieri, in quo non possit suos motus aut operationes naturales exercere, vel variare per infinitum tempus. Nihilominus tamen hoc non est simpliciter impossibile aut repugnans, quod nos intendimus.

Argumentorum solutiones.

19. Primum argumentum in principio factum jam est sufficienter solutum ex dictis; ostendimus enim non esse de ratione creationis, ut ipsam nihil antecedit reali duratione, sed solum ordine rationis et causalitatis. Neque obstat quod Anselmus, in *Monol.*, cap. 8, etiam approbat illam expositionem, ut quod creatur, ex nihilo fieri dicatur, eo quod prius erat nihil, et per creationem fit aliquid. Nam prius ibi docet veram interpretationem superius traditam, quod scilicet per illam particulam negetur omne subiectum, et omnis materia, ex qua creatio fiat; postea vero adhibet illam aliam interpretationem, non ut necessariam, neque ut convenientem creationi ex eo præcise quod creatio est, sed ut declarantem creationem, prout facta est.

20. Ad secundum respondetur primo, nullum esse inconveniens concedere rem creati actione, qua conservatur, ut mox dicemus. Deinde dicitur, etiam in creatione æterna posse ratione distingui creationem a conservatione. Ut enim illa creatio dicitur esse absolute in ipsa æternitate, ut simplex participatio esse creati, habet rationem creationis; ut vero in illa concipimus quamdam successionem imaginariam, sic pro quolibet instante signato talis successionis habet rationem conservationis. Quod fere eodem modo apprehendimus in æterna Verbi generatione. Ut enim est in sua æternitate, est vera productio et generatio; ut vero intelligitur coexistens instantibus nostri temporis aut imaginariis, est (ut ita dicam) permanentia qua dam in eadem generatione; nomen enim conservationis, quod imperfectionem denotat, illi tribuendum non est. Vide D. Thom., q. 3 de *Potent.*, art. 14, ad 10.

21. *Qualiter Sancti ex æterna existentia Verbi Dei probent ejus divinitatem.* — Ad tertium negatur antecedens, nempe æternitatem repugnare rationi creaturæ. Ad Patres autem primo dici potest loqui ex suppositione fidei, quæ docet nullam creaturam esse ab

æterno creatam; ex quo recte colligunt, si Verbum æternum est, creaturam non esse. Quia vero interdum significant creaturæ repugnare coæternitatem ad Deum, intelligendum id est juxta priorem conclusionem. Quomodo dixit August., 12 de *Civit.*, cap. 15, licet Angeli essent ab æterno creati, nihilominus non fuisse futuros coæternos creatori suo, *ille enim semper fuit æternitate immutabili, isti autem facti sunt.* Ad rationem respondetur, quod est ab intrinseco æternum, esse ab intrinseco immutabile; quod vero est ab extrinseco factum in æternitate, non oportere, ut ab intrinseco sit immutabile, sed satis esse, si pro ipsa æternitate, vel pro duratione infinita, quæ in illa cogitatur, immutatum maneat.

22. Unde ad confirmationem concedo, hoc ipso quod Deus creat aliquid ab æterno, ex necessitate debere illud conservare infinito tempore imaginario, in sensu declarato. Neque hoc est inconveniens, quia hæc non est necessitas absoluta, sed ex suppositione, quæ proportionaliter habet locum in qualibet actione Dei. Nam si vult producere rem in tempore, saltem pro illo tempore necesse est ut eam conservet; ergo si vult producere in æternitate, quid mirum, quod pro æternitate illam necessario conservet? Hæc vero necessitas tantum est a parte ante, quia ascendendo versus initium, nunquam reperitur terminus in illa duratione; non vero a parte post, quia in quocumque instante signato in illa æternitate posset Deus cessare ab illius rei conservatione, et ante quodlibet signatum in quolibet etiam signabili posset cessare pro suo arbitrio. Cætera de hac materia in 8 *Physic.* remittimus.

DISPUTATIO XXI.

DE PRIMA CAUSA EFFICIENTE, ET ALTERA EJUS ACTIONE, QUÆ EST CONSERVATIO.

Explicata prima emanatione omnium rerum a prima causa, dicendum sequitur de dependentia quasi continua, seu perpetua, quam in suo esse et operatione habent ab eadem prima causa, seu e converso de influxu, vel gubernatione, quam eadem prima causa habet circa suos effectus quos creavit, ut subsistere possint et operari; ad hæc enim duo capita, conservationis, et cooperationis seu concursus, tota divina gubernatio, quæ effectus est divinæ providentiæ, revocatur. In

hac ergo disputatione de priori capite, in sequenti de posteriori dicemus. Circa conservationem autem, duo præcipue videnda sunt, nimirum, quæ sit necessitas ejus, et quomodo a creatione seu productione distinguatur.

SECTIO I.

An possit ratione naturali demonstrari, entia creata in suo esse semper pendere ab actuali influxu primæ causæ.

1. *Rationes dubitandi.* — Primum quidem videri potest non ita pendere, quia antequam res accipiat esse, mirum non est, si ab alio pendeat in fieri; quia cum ex se non habeat esse, non potest illud habere donec ab alio recipiat, quod est rem fieri; at vero postquam res semel accepit esse, jam non est cur ab actuali influxu alterius continuo pendeat, quia hic actualis influxus est quasi continua quædam seu potius repetita collatio ipsius esse; hæc autem non solum non videtur necessaria, verum etiam superflua; nam quælibet res retinebit esse semel sibi datum, etiamsi amplius non detur, dummodo non auferatur. Nulla enim res seipsam privat suo esse; ergo si semel detur, illud, quantum est ex se, perpetuo retinebit, etiamsi amplius actualiter non conferatur, dummodo positive seu per aliquam actionem contrariam non auferatur. Et confirmatur hoc maxime in entibus incorruptibilibus, quæ sunt entia necessaria et de se, eisque per se convenit esse; ergo non indigent actuali conservatione ut sint, quia licet conservatio cesset, nulla causa saltem extra Deum, potest exercere actionem circa illa, qua ipsa privet suo esse; neque ipsa seipsa privabunt, cum hoc propriæ naturæ repugnet. Atque eadem ratio procedit de entibus corruptibilibus, saltem quando a contrariis agentibus non corrumpuntur.

2. Secundo videri saltem potest, non posse aliud probari ratione naturali, quia nec ex potentia Dei, neque ex indigentia creaturæ id satis ostendi potest. Prior pars probatur, nam potius videtur pertinere ad potentiam Dei, ut possit tales effectus facere, qui postquam facti sint, in suo esse permaneant, etiamsi agentis operatio cesset; sicut spectat ad industriam et potentiam humani artificis, ut tam firmum faciat ædificium, quod perpetuo permanere possit post finitam actionem artificis; non ergo repugnat hoc omnipotentia Dei, neque ex illa potest oppositum colligi. Altera pars vero probata est ex priori

argumento; indigentia enim creaturæ in hoc solum videtur consistere, ut non possit habere esse nisi ab alio datum; non vero in hoc, ut non possit retinere illud, nisi continuo detur. Et confirmatur, nam si quæ esset universalis imperfectio creaturæ, ob quam indigeret hac conservatione, maxime quia non participat esse a Deo cum æqualitate, vel cum eadem perfectione, qua est in Deo; at hæc ratio nullius momenti est, tum quia etiamsi esse creaturæ hoc modo esset independens, non propterea esset æquale, nam adhuc esset aliis infinitis titulis inferius; tum etiam quia neque e contrario sequitur, si esse effectus perfectione sit inferius esse causæ, debere etiam esse actu pendens; nam in causis secundis oppositum accidere videmus; aurum enim fit a sole cum quodam esse minus perfecto, in quo tamen non pendet in conservari ab ipso sole. Et calor conservatur cessante actione ignis, etiamsi non perveniat ad perfectionem caloris ignis. Et domus ad extra est longe diversæ et inferioris rationis ab idea domus, quam artifex habet; et nihilominus permanet cessante influxu artificis: cur ergo non poterit idem dici de effectibus primæ causæ? aut quæ singularis ratio in illis poterit assignari?

3. De hac quæstione inter Theologos nulla est de hac re opinionum varietas. Quamvis qui negant Deum immediate operari in qualibet actione creaturæ, cogentur sine dubio negare rem omnem creatam, seu omne ens per participationem, pendere immediate ab actuali influxu Dei, quia quod non pendet in fieri, neque in esse pendeat. Sed de falso illius opinionis fundamento disputatione sequenti dicendum est. Nunc ergo licet potissimum agamus de effectibus qui a Deo immediate creantur et fiunt, tamen ut universalis sit disputatio, quoniam est omnium ratio eadem, supponimus omnia a Deo immediate fieri, etiamsi non semper ab illo solo fiant. Rursus qui negant creationem rerum posse probari ratione naturali, multo magis negabunt posse probari necessitatem conservationis. Sed illud fundamentum jam est a nobis improbatum. Tamen adhuc supposita demonstratione necessitatis creationis, non est facilis ad probandum necessitas conservationis.

Resolutio quæstionis.

4. Dicendum tamen est, omnia entia extra Deum pendere in suo esse ex divina con-

servatione. Hæc assertio sub his terminis certissima est, et de fide. Traditurque frequenter ab Ecclesiæ Patribus, præsertim ab Augustino, lib. 4 Genes. ad liter., c. 12, ubi tractans illa verba Genes. 2: *Et requievit Deus die septimo ab universo opere quod pararat*, ait, intelligenda esse de requie a novis operibus ex nihilo condendis, non vero a conditis gubernandis et conservandis. *Alioquin* (inquit) *continuo dilaberentur. Creatoris namque potentia, et omnipotentis, atque omninentis virtus, causa subsistendi est omni creaturæ. Quæ virtus ab eis, quæ creata sunt, regendis, si aliquando cessaret, simul et illorum cessaret species, omnisque natura concideret. Neque enim sicut, structuram ædium cum fabricaverit quis, abscedit, atque illo cessante atque abscedente stat opus ejus, ita vel in ictu oculi mundus stare poterit, si Deus ei regimen sui subtraheret.* Quod tamen ratione non probat, sed Scripturæ testimoniis confirmat, Actor. 17: *In ipso vivimus, movemur, et sumus*; Sapient. 7: *Omnibus mobilibus mobilior est sapientia; attingit autem ubique*; et cap. 8: *Attingit a fine usque ad finem fortiter, et disponit omnia suaviter*; Joan. 5: *Pater meus usque modo operatur.* Quæ verba exponens idem August., lib. 5 Genes., c. 20: *Sic* (inquit) *credamus, vel si possumus, etiam intelligamus, usque nunc operari Deum, ut si conditis ab eo rebus operatio ejus subtrahatur, intèreat; et lib. 9, cap. 15, idem repetit.*

5. Eandem veritatem docet Gregor. Nazianz., orat. 2 de Theolog., q. 36, ubi solvens sextam objectionem, exponit, supra citata verba Joan. 5, dicta esse ratione gubernationis et conservationis rerum; et Damascenus, lib. 4, cap. 3: *Ipsa* (inquit) *rerum conditarum compages, et conservatio, atque gubernatio Deum esse, qui universam hanc rerum molem coagmentavit, camque tueatur et conservet, eique perpetuo prospiciat, nos docet; et Gregor., 16 Moral., c. 18: Aliud* (inquit) *est esse, aliud principaliter esse, aliud mutabiliter, atque aliud immutabiliter esse. Sunt enim hæc omnia, sed principaliter non sunt, quia in semetipsis minime subsistunt. Et nisi gubernantis manu teneantur, esse nequaquam possunt.* Et infra: *Cuncta quippe ex nihilo facta sunt, eorumque essentia rursus ad nihilum tenderet, nisi eam auctor omnium regiminis manu teneret.* Et in hunc modum videtur intelligere illa verba Job 23: *Deus solus est, scilicet principaliter, et absque de-*

pendentia ab alio. Quo sensu putat esse dictum Exodi 3: *Ego sum qui sum.* Unde homil. 17 in Ezech.: *Deus* (inquit) *incomprehensibiliter regit, que incomprehensibiliter creavit.* Et infra: *Ipsa est interior et exterior, ipse inferior et superior, regendo superior, portando inferior, replendo interior, circumdando exterior; sic circumdat ut penetret; ita præsidet ut portet, sicutque est intus ut portet, ita portat ut præsideat.* In quibus verbis aludere videtur ad illa Hebr. 1: *Portans omnia verbo virtutis suæ*; nam illud, *portare*, idem videtur esse quod conservare. Quod apertius dicitur Sap. 11: *Quomodo posset aliquid permanere nisi tu voluisses? aut quod a te vocatum non esset, conservaretur?* Denique Anselm., Monolog., cap. 12: *Dubium* (inquit) *non nisi irrationabili menti esse potest, quod cuncta, quæ facta sunt, eodem ipso sustinente vigent, et perseverant esse quandiu sunt, quo faciente de nihilo habent esse quod sunt.* Et infra: *Sicut nihil factum est nisi per creatricem presentem essentiam, ita nihil vigeat, nisi per ejus servatricem potentiam*: quod prosequitur in cap. 13, et tacite ita exponit id ad Rom. 11: *Ea ipso et per ipsum, et in ipso sunt omnia*, et ad Coloss. 1: *Omnia in ipso constant.* His enim et similibus Scripturæ locutionibus rerum conservationem in Deo, id est, in divina virtute et efficacia nisi significatur.

6. *Ratione naturali demonstrari potest conclusio.* — Ex his ergo satis constat, veritatem hanc certam esse et infallibilem; addendum vero est, posse sufficienti ratione probari, vel etiam demonstrari; quod ex dictis Patribus Damascenus et Anselmus apertius docuerunt, sentiuntque, qua ratione probatur Deum esse creatorem omnium, probari etiam esse conservatorem; quæ tamen consecutio nec ex terminis videtur evidens, nec omnino facilis. Eam vero tacite probat D. Thom., 1 p., q. 8, art. 1, et latius q. 104, art. 1, ubi longum et valde metaphysicum habet discursum, qui plures patitur difficultates, quas ibi Cajetanus diligenter tractat. Summa totius discursus est, quia Deus est causa creaturarum non tantum quoad fieri, sed etiam quoad esse directe et per se primo; quando autem effectus pendet a causa sua quoad esse directe et per se primo, pendet non solum in fieri, sed etiam in conservari; ita ergo pendent omnes a Deo.

7. Ut vero sensus totius antecedentis intelligatur, objici statim potest, quia in major videtur peti principium, et assumi quod pro-

bandum est; quid enim aliud esse potest pendere effectum in esse a causa, nisi pendere in conservari? Idem ergo est dicere Deum esse causam fieri et esse, quam dicere Deum esse causam in fieri et conservari; ergo sumitur quod probandum est. Alias vana est divisio causarum, quod quædam sunt causæ fieri suorum effectuum, quædam vero sunt causæ ipsius esse. Nulla enim est causa, quæ proprie per se ac directe faciat ipsum fieri, quæ non sit per se et directe causa ipsius esse; nam ad illud per se terminatur ipsum fieri; imo non potest aliter ipsum esse primo causari, nisi per fieri. Deus ergo in primo instanti, quo rem creat, est causa esse illius, quia est causa fieri ejus; et similiter ignis in instanti, quo generat ignem, causando generationem, dat esse igni genito, unde est causa esse illius. Ergo ut distingu possit causa in fieri a causa ipsius esse, oportet per esse intelligere permanentiam in esse, et sub fieri comprehendi ipsum esse prout simul cum fieri existit; hoc autem modo esse causam ipsius esse seu permanentiæ in esse, est esse causam in conservari; sumitur ergo quod probandum est.

8. Respondetur distinctionem illam non esse eo sensu intelligendam, ut argumentum probat, et ipse D. Thomas et Cajetanus declarant, quamvis subobscura. Ita vero rem intelligendam puto, ut ille effectus dicatur esse a causa in fieri, qui non postulat talem causam simpliciter et absolute ut sit, sed solum ut sit per talem actionem vel effectionem; ille autem dicatur esse a causa directe secundum esse, qui ut sit absolute et simpliciter, postulat talem causam. Ut, verbi gratia, Adam dicatur esse a Deo secundum fieri et esse, quia necessario postulat talem causam ut sit; Abel autem dicatur esse ab Adam secundum fieri, quia absolute non indiget illa causa ut sit, potuisset enim esse a solo Deo, sed solum ut tali modo fiat, scilicet, per generationem naturalem. Dices: eadem ratione dicatur Adam esse a Deo solum quoad fieri, quia potuisset esse ab alio parente per naturalem generationem. Respondetur negando sequelam, quia non potuisset esse ab alio, quin esset a Deo. Et hoc sensu recte ibi D. Thomas dicit, nullum effectum, qui ab agente recipit formam et esse secundum eandem rationem qua est in causa, esse et pendere a tali causa secundum suum esse, sed tantum secundum fieri, quia alias ille effectus ratione suæ formæ essentialiter postularet talem cau-

sam; hoc autem esse non potest, quia alias cum forma agentis supponatur esse ejusdem speciei, eandem causam essentialiter postulare; ergo peteret causari a se, quæ est repugnantia. Recte ergo hinc concluditur, solum illud agens, quod est superioris rationis, quodque non communicat effectui formam, seu naturam, aut esse ejusdem rationis, sed quamdam inferiorem ejus participationem, esse posse causam suorum effectuum, non solum quoad fieri, sed etiam quoad esse.

9. Juxta hanc ergo interpretationem facilis est sensus majoris propositionis assumptæ, et notissima est ejus veritas, quia Deus ita est causa suorum effectuum, ut illi ex intrinseca natura et intrinseca necessitate talem causam postulent ut sint, quia, ut supra dicebamus, ab illa essentialiter pendent. Et ratio a priori est, quia sola prima causa est ipsum esse per essentiam; omne autem aliud esse est participatio illius esse, et ideo ex intrinseca necessitate postulat influxum ipsius esse per essentiam ut sit. Quæ ratio non solum videtur probare, Deum esse causam suorum effectuum directe secundum esse eorum, sed etiam solum Deum esse hoc modo causam cæterorum entium, quia nullum ens ita fit ab alia causa creata, ut absolute et simpliciter illa indigeat ut esse recipiat; nam posset esse ex influxu solius Dei sine alia causa, quamvis non e converso.

10. Et hoc quidem verum est, simpliciter loquendo, et de absoluta necessitate; tamen secundum quamdam participationem, et juxta quamdam naturæ ordinem dicuntur quædam causæ æquivocæ causæ per se effectuum directe secundum esse eorum, quia forma talis effectus secundum totam latitudinem suam pendet per se primo a tali causa, et ab ea potest secundum totam suam speciem fieri, et juxta naturæ ordinem ita fieri postulat. Et hoc modo sol est causa luminis, sub sole comprehendendo quidquid naturam ejus participat quantum ad proprietatem lucis; sic enim dixit Aristoteles, secundo de Anima, ignem illuminare ut participat naturam cæli. Et e converso lumen ut sic postulat naturam suam talem causam ut sit, juxta naturalem causarum ordinem, quamvis absolute possit a Deo fieri. Deus ergo vel solus, vel maxime est causa suorum effectuum, non solum quoad fieri, sed etiam quoad esse directe ac per se primo.

11. Rursus hinc facile etiam constat sensu minoris propositionis assumptæ, scilicet, cau-

sam effectus non tantum secundum fieri, sed etiam secundum esse, esse causam ejus etiam quoad conservari; sensus enim est, quodocumque effectus ita procedit a causa, ut simpliciter, et absoluta necessitate illam postulet ut sit, non solum pendere ex actuali influxu ejus, ut primo recipiat esse, sed etiam ut in illo duret ac perseveret, quod est pendere in conservari. Hujus autem propositionis ita declaratæ duas probationes elicio ex D. Thoma supra. Prima est, quia quando aliquid est causa effectus in fieri, non potest manere ipsum fieri cessante actione talis causæ; ergo quando aliquid est causa effectus directe ac per se primo secundum esse illius, non potest manere ipsum esse talis effectus cessante actione causæ, quod est pendere in conservari ab illa. Quæ consequentia solum nititur in quadam paritate et proportionem, et ideo non est tam evidens. Posset enim quis dicere, majorem vel immediatiorem esse dependentiam ipsius fieri ab actione causæ, quam ipsius esse; quia semper esse pendet media actione; fieri autem immediate per seipsum, quia non distinguitur ab actione. Sed nihilominus consequentia est optima; parum enim refert quod dependentia sit æque immediata in dicto sensu, id est, per aliam actionem, vel per seipsam, dummodo sit æque essentialis. Tam essentialiter autem pendet esse participatum ab esse per essentiam, quam pendet quodlibet fieri a suo agente; ideoque manere non potest sine actuali dependentia seu actione.

12. Et confirmatur ac declaratur; nam si tale esse, ratione sui solius, postulat influxum primi agentis, ut sit aliquando in rerum natura, ergo quodocumque est, eundem influxum postulat, quia semper est idem, et quod per se primo ei convenit, semper convenit. Tandem confirmo, vel permanentia in esse, est aliquid supra ipsum esse, ut quidam volunt, vel nihil est præter ipsum esse eodem modo se habens. Primum licet falsum sit, tamen ex eo necessario sequitur illam permanentiam debere esse a Deo, quia nihil, quoquo modo sit, potest esse sine illo. At vero, si secundum, quod verum est, supponatur, procedit alia ratio facta, quod quidquid illud esse ab intrinseco et absoluta necessitate postulat ut primo sit, postulat ut permaneat in esse, quamdiu est, quia semper est idem et eodem modo se habens.

13. Altera probatio assertionis ex D. Thoma. — Altera probatio ex D. Thoma est a

posteriori quidem et a signo, sed ut opinor, evidentissima intellectui bene disposito; nam videmus lumen pendere a sole in fieri et in conservari, quia sol est causa superioris rationis, et secundum quamdam participationem est causa luminis non solum secundum fieri, sed etiam secundum esse, ut declaratum est. Sed multo essentialius pendet quodlibet ens creatum a Deo, quam lumen a sole, multoque inferior participatio est divini esse, quam lumen sit lucis solis; ergo multo magis pendet in conservari ab illo.

14. Ultima conclusionis probatio. — Ultimam rationem possumus in hunc modum conficere, nam duobus modis possumus intelligere res omnes, ut permaneant in esse, pendere a Deo, primo permissive (ut ita dicam), quia nimirum tandiu manent in esse, quamdiu a Deo permittuntur manere, id est, non privantur suo esse ab illo, a quo privari possent; secundo positive, id est, per actualem influxum in ipsas. Jam igitur argumentor. Evidens est res omnes pendere seu conservari a Deo saltem primo modo; sed non possunt illo modo pendere, nisi pendeant etiam posteriori modo; ergo. Major probatur, quia ad omnipotentiam Dei pertinet, ut res, quas condidit, possit in nihilum redigere si velit; ergo ut conserventur in esse, saltem necessaria est ejus permissio, quæ in hoc solum consistere potest, ut non velit eas in nihilum redigere, cum possit. Consequentia est clara, et antecedens patet ex ipsis terminis; quia non esset Deus perfectus dominus omnium rerum, si non posset de eis disponere prout vellet. Minor autem probatur, tum quia multæ sunt res quæ non possunt privari esse per contrariam actionem, ut Angelus, et aliæ res simplices; tum etiam quia omnis positiva actio necessario tendit ad aliquod esse; unde, si Deus semper indigeret actione ad destruendas res, non posset eas annihilare; ergo ut hoc possit, necesse est ut per solam abstractionem actionis, vel influxus possit eas annihilare. Hoc autem fieri non potest, nisi quatenus illæ in suo esse et conservari a tali influxu et actione pendent; ergo.

15. Veteres philosophi dependentiam creaturarum a Deo in conservatione cognoverunt. — Est ergo hæc veritas satis nota naturæ lumine, quam proinde philosophos etiam agnovisse significat Justin. Mart., in orat. Parenet. ad Gent., latiusque confirmat Eugubin., lib. 1 de Peren. Philos., a c. 26, et lib. 3, fere per totum, sumiturque ex Platone in Timæo,

et ex Arist. vel sub nomine ejus, in lib. de Mundo ad Alexandr., et lib. 12 de Divin. sapient. secundum Ægyptios, c. 19, ubi dicitur: *Ab illo sunt perpetuitas, locus et tempus, ejusdemque beneficio permanent, et sicut centrum circuli in seipso est; lineæ autem ab eo ductæ ad ambitum, ipseque ambitus cum punctis in eodem centro existunt; sic quoque naturæ omnes, tum quæ ad intellectum, quam quæ ad sensum pertinent, in agente primo consistunt et confirmantur.* Infra vero inquirens, quomodo res omnes dicantur permanere in primo opifice, cum forma permaneat in materia, et materia in forma, et affectio in subjecto, respondet præter hos modos esse alium, quo res dicitur permanere in alio *ut in agente, verbi gratia, lux in lucente, et radius in eo, a quo emanat, et denique quilibet essentia simplex in efficiente;* Trismeg. etiam, in Asclepio, Deum vocat, *Mentem conservatricem rerum omnium, in qua omnia vivunt atque subsistunt.* Seneca etiam, libro de Consolat. ad Polybium, Deum vocat, *causarum causam custodientem et regentem omnia;* qui multa etiam ad hanc rem habet in libro de Providentia. Denique Theologi ita sentiunt de hac veritate naturali, eamque aliis rationibus suadent, et exemplis declarant, ut videre licet in Bonavent., in 1, dist. 37, art. 1, q. 1; Gregorio, in 2, dist. 3, q. 1, art. 3; Alens., 1 part., q. 10, membr. 2 et 3; Hervæo, in tractatu de Æternitate mundi, q. 6, et aliis, quos sect. seq. referam.

Solvuntur rationes dubitandi.

16. Ad primam rationem dubitandi, patet responsio ex dictis; nam eadem indigentia, quæ est in esse creaturæ in primo instanti quo fit, ut sine alterius actione esse non possit, est in illa quamdiu permanet in esse. Quia cum ratione sui esse præcise, et quatenus tale est, indigeat creatura divino influxu ut sit, quamdiu est, eodem influxu indiget. Neque illa conservatio dici proprie potest iterata collatio ejusdem esse, sed sicut ipsum esse non est iteratum esse, sed est unum esse quod idem permanet, sic etiam influxus, quo res conservatur, est idem, seu eadem collatio ejusdem esse, ut sequente sectione amplius explicabimus. Nec vero est superfluum, quia sine illo non sibi sufficerent res creatæ, ut sustentarentur in esse. Quapropter deficiente hoc influxu, statim in nihilum redigerentur, non quia ipsæmet res creatæ seipsas privarent suo esse; id enim repugnans est; sed quia ab auctore sui esse, illo priva-